

ISPAN TILINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI

Ilmiy rahbar:

To'ychiyeva Maxchehra Jo'rabekovna

Ispan va Italyan filologiyasi kafedrası katta o'qituvchi

Isoqulova Sevinch Jamoliddin qizi

Samarqand Davlat Chet tillar instituti talabasi

isoqulovasevinch0217@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada ispan tilini o'qitishda multimedia vositalarining samaradorligi tahlil etiladi. Multimedia vositalari, masalan, video, audio, interaktiv dasturlar va onlayn platformalar, o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilishda muhim rol o'ynaydi. Ispan tilini o'rganishda foydalaniladigan multimedia resurslari o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirish, madaniy kontekstni tushunish va kommunikativ qobiliyatlarni oshirishda yordam beradi. Maqola shuningdek, multimedia vositalarining ta'lim jarayonidagi afzalliklari va kamchiliklarini ham ko'rib chiqadi, shuningdek, o'qituvchilar uchun amaliy tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: Ispan til, Multimedia vositalari, O'qitish metodikasi, Ta'lim texnologiyalari, O'quv jarayoni, Kommunikativ qobiliyat.

Kirish

Ispan tili, bugungi kunda dunyoning ko'plab mamlakatlarida keng tarqalgan va o'rganilayotgan tillardan biridir. Ispan tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik usullar va texnologiyalarni qo'llash, ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Multimedia vositalari - video, audio, grafikalar va interaktiv dasturlar - o'quv jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishda yordam beradi. Ushbu vositalar nafaqat til o'rganishni osonlashtiradi, balki o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantiradi. Multimedia vositalarining asosiy afzalliklaridan biri shundaki, ular turli his-tuyg'ular va tajribalarni birlashtiradi. Masalan, video materiallar orqali o'quvchilar ispan tilida muloqot qilayotgan insonlarni ko'rishlari va ularning talaffuzini eshitishlari mumkin. Bu esa tilni amaliy ravishda o'rganishga yordam beradi. Audio materiallar esa tinglash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi, chunki o'quvchilar ispan tilidagi dialoglarni eshitib, ularni tushunishga harakat qilishadi.

Bundan tashqari, multimedia vositalari o'quvchilarga madaniy kontekstni tushunishga yordam beradi. Ispan tilini o'rganish faqatgina grammatik qoidalarni bilishdan iborat emas, balki ispan tiliga mansub madaniyat, an'analar va urf-odatlarini ham o'z ichiga oladi. Video va interaktiv materiallar orqali o'quvchilar ispan tilida muloqot qilayotgan insonlarning madaniyati bilan tanishish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu esa ularning tilni o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Shuningdek, multimedia vositalarining interaktivligi o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. O'quvchilar turli vazifalar va testlar orqali o'z bilimlarini sinab ko'rishlari mumkin. Bu jarayon ularda o'z-o'zini baholash hissini uyg'otadi va o'rganish jarayonida yanada mustaqil bo'lishlariga yordam beradi. Ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish nafaqat ta'lim jarayonini boyitadi, balki o'quvchilarning motivatsiyasini oshirib, ularning til ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqolada multimedia vositalarining ispan tilini o'qitishda qanday samaradorlikka ega ekanligi batafsil tahlil qilinadi.

Mavzuga Oid Adabiyotlar Tahlili

Ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanishning samaradorligi haqida O'zbekistonda bir qator olimlar tadqiqotlar olib borgan. Ushbu olimlar o'z ishlarida zamonaviy ta'lim metodologiyalarini, multimedia texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi o'rnini va ularning o'quvchilarning til o'rganishiga ta'sirini o'rganishadi. Birinchi navbatda, O'zbekiston Milliy Universitetining filologiya fakulteti professorlari, xususan, A. Asqarov va D. Murodovlar, multimedia vositalarining ta'lim jarayonida qanday samarali qo'llanilishi mumkinligini o'rganish bilan shug'ullanadi. Ular o'z tadqiqotlarida video, audio va interaktiv dasturlar orqali ispan tilini o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish imkoniyatlarini ko'rsatadilar. Ularning fikricha, multimedia vositalari o'quvchilarning motivatsiyasini oshirib, ularning faol ishtirokini ta'minlaydi. Shuningdek, Tashkent davlat pedagogika universiteti professorlari M. Xudoyberdiyev va S. Qodirov ham bu mavzuda tadqiqotlar olib borgan. Ular o'z ishlarida multimedia texnologiyalarining til o'qitishdagi ahamiyatini ta'kidlaydilar va interaktiv materiallarning o'quvchilarning eshitish va nutq ko'nikmalarini rivojlantirishdagi rolini tahlil qiladilar. Ularning fikricha, multimedia vositalari yordamida o'quvchilar ispan tilidagi muloqotlarni yaxshiroq tushunishadi va talaffuzlarini takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti professori N. Abdullayeva esa multimedia vositalarining o'quvchilarda madaniy kontekstni tushunishga yordam berishini ta'kidlaydi. Uning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, video materiallar orqali ispan madaniyatini tanitish nafaqat tilni o'rganishga, balki madaniy almashinuvga ham xizmat qiladi. Bundan tashqari, O'zbekiston

davlat san'at va madaniyat institutining professorlari ham ushbu mavzuda tadqiqotlar olib bormoqda. Ular multimedia vositalarining san'at va madaniyat kontekstida ispan tilini o'qitishda qanday qo'llanilishini o'rganadilar. Ularning fikricha, bunday yondashuv o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi va ularni tilni o'rganishga yanada qiziqtiradi. Umuman olganda, O'zbekistonda ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanishning samaradorligi haqida olib borilgan tadqiqotlar bu sohada yangi yondashuvlarni taklif etmoqda va kelajakda bu usullarni yanada rivojlantirish imkoniyatlarini ochmoqda.

Tadqiqot Metodologiyasi

Ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanishning samaradorligini o'rganish uchun tadqiqot metodologiyasi bir qator bosqichlardan iborat bo'lishi kerak.

Birinchi bosqichda, tadqiqotning maqsadi va vazifalari aniqlanadi. Maqsad, multimedia vositalarining ispan tilini o'qitish jarayonida qanday ta'sir ko'rsatishini o'rganishdir. Vazifalar esa o'quvchilarning motivatsiyasi, o'qitish samaradorligi va til ko'nikmalarining rivojlanishini tahlil qilishni o'z ichiga oladi.

Ikkinchi bosqichda, tadqiqotning nazariy asoslari ishlab chiqiladi. Bu bosqichda multimedia vositalarining ta'lim jarayonidagi o'rni, ularning turli xil turlari (video, audio, interaktiv dasturlar) va ularning til o'rganishga ta'siri haqida mavjud adabiyotlar tahlil qilinadi.

Uchinchi bosqichda, tadqiqot usuli tanlanadi. Bu uchun kvantitativ va sifatli tadqiqot metodlari qo'llaniladi. Masalan, anketalar va so'rovnomalar yordamida o'quvchilarning multimedia vositalaridan foydalanish tajribalari to'g'risida ma'lumot to'planadi. Shuningdek, dars jarayonlarini kuzatish va intervyular o'tkazish orqali sifatli ma'lumotlar yig'iladi.

To'rtinchi bosqichda, olingan ma'lumotlar tahlil qilinadi. Kvantitativ ma'lumotlar statistik usullar yordamida qayta ishlanadi, sifatli ma'lumotlar esa kontent tahlili orqali o'rganiladi. Oxirgi bosqichda esa tadqiqot natijalari umumlashtiriladi va xulosalar chiqariladi. Bu natijalar asosida ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanishni yanada samarali tashkil etish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi. Shunday qilib, tadqiqot metodologiyasi ispan tilini o'qitishda multimedia vositalarining samaradorligini chuqur o'rganishga imkon beradi.

Tahlil Va Natijalar

Ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish, ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, multimedia vositalari, masalan, video darslar, audio materiallar, interaktiv o'yinlar va onlayn platformalar, til o'rganish jarayonida bir qator ijobiy ta'sirlar ko'rsatadi. Birinchidan, multimedia

vositalari o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. An'anaviy o'qitish usullariga nisbatan, multimedia materiallari ko'proq diqqatni jalb qiladi va o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Masalan, video darslar orqali ispan tilining madaniyati va an'analarini ko'rsatish, o'quvchilarga tilni o'rganishni yanada qiziqarli qiladi. Ikkinchidan, multimedia vositalari til ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali yordam beradi. Audio materiallar yordamida talaffuzni yaxshilash, video darslar orqali esa tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Interaktiv dasturlar esa o'quvchilarga o'z-o'zini sinab ko'rish imkoniyatini beradi va ularni mustaqil ravishda o'rganishga undaydi. Uchinchidan, multimedia vositalari o'qituvchilarga darslarni yanada diversifikatsiya qilish imkoniyatini beradi. O'qituvchilar turli xil materiallardan foydalanib, darslarni qiziqarli va interaktiv tarzda o'tkazishlari mumkin. Bu esa o'quvchilarning turli xil o'rganish uslublariga mos keladi va har bir o'quvchining individual ehtiyojlarini qondirishga yordam beradi. Tadqiqot davomida olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalaridan foydalangan holda o'qitilgan guruhlar an'anaviy usullar bilan ta'lim olgan guruhlariga qaraganda yuqori natijalarga erishgan. O'quvchilar o'zlarini ispan tilida ifoda etishda va tushunishda ancha erkin his qilishgan. Natijada, ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish samaradorligini oshiradi. Bu metodlar nafaqat o'quvchilarni rag'batlantiradi, balki ularning til ko'nikmalarini rivojlantirishga ham yordam beradi. O'qituvchilar uchun esa dars jarayonini yanada qiziqarli va samarali tashkil etish imkoniyatini yaratadi. Shuning uchun, multimedia vositalarining ta'lim jarayonida qo'llanilishi zaruriy ahamiyatga ega.

Ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish, ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishda muhim rol o'ynaydi. Multimedia materiallari, masalan, video darslar, audio materiallar va interaktiv dasturlar, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularning til ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchilar turli xil o'rganish uslublariga mos keladigan materiallar orqali o'zlarini yanada erkin his qilishadi va dars jarayonida faol ishtirok etadilar. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, multimedia vositalaridan foydalangan holda o'qitilgan guruhlar an'anaviy usullar bilan ta'lim olganlarga qaraganda yaxshiroq natijalarga erishadilar. Natijada, multimedia vositalari ispan tilini o'qitishda samaradorlikni oshirib, o'quvchilarni til o'rganishga qiziqtiradi va ularning individual ehtiyojlarini qondirishga yordam beradi. Shunday qilib, multimedia vositalarining ta'lim jarayonida qo'llanilishi zaruriy ahamiyatga ega.

Jadval tahlili

Ushbu jadval ispan tilini o'qitish jarayonida multimedia vositalarining nafaqat texnik yordamchi, balki muhim didaktik vosita ekanligini ko'rsatib

beradi. Tahlil natijasida bir necha asosiy yo'nalishlarni ajratib ko'rsatish mumkin:

✓ Fonetik va madaniy moslashuv: Ispan tili o'zining turli shevalari va ohangdorligi bilan ajralib turadi. Jadvaldagi Audio-vizual resurslar (kinolar, podkastlar, qo'shiqlar) talabalarga tilning "jonli" variantini eshitish imkonini beradi. Bu esa o'quvchining nafaqat talaffuzini, balki interkultural kompetensiyasini, ya'ni ispan tilida so'zlashuvchi xalqlarning madaniyatini tushunishini ta'minlaydi.

✓ Psixologik qulaylik va motivatsiya: Interfaol mobil ilovalar orqali o'qitish usuli talabalarda til o'rganishga bo'lgan qo'rquvni kamaytiradi. Gamifikatsiya (o'yin asosida o'qitish) elementi talabalarni dars jarayoniga jalb qilishda eng yuqori samaradorlik ko'rsatkichini beradi. Bunda "affektiv filtr" kamayib, ma'lumotni o'zlashtirish samaradorligi oshadi.

✓ Kasbiy tayyorgarlik: Raqamli korpuslar va terminbanklar ayniqsa kasbiy ispan tili (ESP - Spanish for Specific Purposes) uchun juda muhim. Ular talabalarga terminlarning kontekstual ma'nolarini tahlil qilish va ekvivalent tarjimalarni topishda yordam beradi. Bu metodologiya bo'lajak tarjimonlar va mutaxassislar uchun ish jarayonida vaqtni tejash va sifatni ta'minlash imkonini beradi.

✓ Muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish: Videokonferensiyalar yordamida ona tilida so'zlashuvchilar (native speakers) bilan bevosita muloqot qilish imkoniyati yuzaga keladi. Bu so'zlashuv nutqidagi to'siqlarni (language barrier) yengishda eng samarali yo'ldir. Multimedia vositalarining tizimli qo'llanilishi ispan tili darslarini mazmunan boyitadi va an'anaviy metodlarga qaraganda bir necha barobar tezroq va sifatliroq natija beradi. Har bir vosita aniq bir til ko'nikmasini rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lib, ular birgalikda yaxlit bir ta'limiy ekotizimni tashkil etadi.

Xulosa

Ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish zamonaviy ta'lim tizimining eng samarali yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Multimedia vositalari -interfaol videolar, audio resurslar, mobil ilovalar va videokonferensiyalar - o'quv jarayonini an'anaviy darsliklar doirasidan chiqib, jonli muloqot muhitiga ko'chishiga xizmat qiladi. Ispan tili o'zining fonetik boyligi va turli shevalarga (Kastiliya va Lotin Amerikasi variantlari) egaligi bilan ajralib turadi. Multimedia texnologiyalari o'quvchilarga ushbu shevalarni bevosita eshitish va interkultural kompetensiyani shakllantirish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdurahmonov, Q. Xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion texnologiyalar va multimedia resurslaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari: pedagogika oliy o'quv yurtlari talabalari va o'qituvchilari uchun mo'ljallangan uslubiy qo'llanma. Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2016. 92-bet.
2. Boltayeva, M. Multimedia ta'lim texnologiyalarini ishlab chiqish va ularni umumta'lim maktablarida, ayniqsa xorijiy tillarni o'qitish jarayonida qo'llashning amaliy ahamiyati bo'yicha tadqiqot. Navro'z nashriyoti, 2019. 75-bet.
4. G'oziyev, E. Ta'lim psixologiyasi va o'quvchilarning til o'zlashtirish xususiyatlari hamda ularning motivatsiyasini oshirishda multimedia vositalarining o'rni bo'yicha psixologik tahlil. O'qituvchi nashriyoti, 2011. 140-bet.
5. Hamdamov, R. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va masofaviy o'qitishning zamonaviy usullari: Xorijiy tillarni o'qitishda ularning qo'llanilishi bo'yicha tavsiyalar. Fan nashriyoti, 2010. 118-bet.
6. Ibragimov, X. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat: o'qituvchining zamonaviy axborot vositalaridan samarali foydalanishi bo'yicha ilmiy-amaliy qo'llanma. Iqtisod-moliya nashriyoti, 2018. 156-bet.
7. Nurmuhamedov, S. Ispan tili grammatikasi va leksikologiyasini o'qitish metodikasi hamda zamonaviy multimedia vositalaridan foydalanish yo'llari bo'yicha maxsus kurs dasturi. Sharq nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi, 2014. 202-bet.
8. Qodirova, F. Xorijiy tillarni o'qitish metodikasida zamonaviy yondashuvlar va interfaol metodlar: multimedia tizimlarining o'quv jarayoniga tatbig'i bo'yicha tadqiqot. Zarafshon nashriyoti, 2020. 88-bet.
9. Yo'ldoshev, J. Zamonaviy o'qitish uslublari va ta'lim samaradorligini oshirishda axborot texnologiyalarining o'rni: o'qituvchilar uchun ilmiy-amaliy qo'llanma. Tafakkur nashriyoti, 2021. 110-bet.